

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

49

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції
Забезпечення якості вищої освіти

ОДЕСА, 2018

Матеріали друкуються відповідно до рішення 49-ї науково-методичної конференції ОНАХТ «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 11–13 квітня 2018 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Букарос А.Ю., канд. техн. наук, доцент,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Агеєва І.М., канд. екон. наук, доцент,
Дишкантюк О.В., канд. техн. наук, доцент,
Жихарева Н.В., канд. техн. наук, доцент,
Котлик С.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Саркісян Г.О., канд. техн. наук, доцент,
Світий І.М., канд. техн. наук, доцент,
Соц С.М., канд. техн. наук, доцент,
Шарахматова Т.Є., канд. техн. наук, доцент,
Шпирко Т.В., канд. техн. наук, доцент,
Риженко Л.Д., методист

ВПЛИВ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ НА УСВІДОМЛЕННЯ ПОЧУТТЯ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ	
В.Г. Швець, В.І. Булюк	110
ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ У ФОРМАТІ УЧБОВО-НАУКОВИХ ГРУП	
О.Г. Бурдо	111
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ	
А.Д. Салавеліс, І.М. Калугіна, С.М. Павловський	113
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІСТІВ: СВІТОВИЙ ОГЛЯД, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ	
Т.А. Кулаковська	115
СУЧАСНА ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА МОДЕЛІ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко	117
ВИКЛАДАЧ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
В.Е. Волков	118
ЗАКОРДОННІ СТАЖУВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ	
Л.В. Фігурська, І.С. Чернега	119
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ОНАХТ ЗА ПРОГРАМОЮ «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»	
О.Б. Ткаченко, Л.О. Валецька, Л.О. Каменева	120
МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	
Н.В. Жихарєва	121
НОВІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПРАВОВИМ ДИСЦИПЛІНАМ	
І.А. Осадча	123
ПОРТФОЛІО ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ Й ФОРМУВАННЯ РЕЙТИНГУ СТУДЕНТА	
Н.М. Корсікова	125
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ	
С.Л. Колесніченко, С.О. Поплавська, С.В. Кисельов	129
ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	
Л.Л. Лобоцька, О.Л. Фрум	131
ДІАГНОСТИКА РЕФЛЕКСОРНО-РЕГУЛЯТИВНОГО КОМПОНЕНТУ РОЛЬОВОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВУЗУ	
Г.А. Черняк, І.А. Кириченко, Н.Г. Крилов	133
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ СИРОВИНИ І ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ	
Л.М. Пилипенко, О.І. Данилова, І.В. Лопотан	136

тик, прогнозування дій і наслідків, пошуку оптимального варіанта тощо. Однак як метод навчання він виявився не менш ефективним.

«Мозковий штурм». Це метод організації спільної групової та творчої роботи в аудиторії з метою підвищити розумову активність учасників і знайти плідні ідеї, конструктивні рішення, розв'язання складних проблем або нестандартних ситуацій. Його доцільно застосовувати на самому початку розв'язання проблеми або якщо цей процес зайшов у глухий кут.

«Сократів діалог» — у його основі лежить метод Сократа, який формує вміння грамотно ставити запитання, спрямовувати діалог, складати його алгоритм, передбачати можливі варіанти відповідей і заздалегідь готувати варіанти наступних ланцюжків запитань. Метод стимулює творче (аналітичне і синтетичне) мислення, самостійний пошук відповідей, навчає логічно вибудовувати ланцюг запитань, які наближають до остаточної відповіді.

«Займи позицію» — методичний прийом, який допомагає визначитись із власною позицією у професійних дискусіях, особливо під час вирішення проблемних питань та конфліктних ситуацій. Спочатку формулюється дискусійне запитання, яке передбачає протилежні відповіді.

«Дерево рішень» — простий практичний спосіб зважити переваги і недоліки різних варіантів дій, рішень тощо. Плюси і мінуси фіксуються у спеціальних таблицях, розміщених в аудиторії. Варіант 1: + —. Варіант 2: + —. Варіант 3: + —. Студенти підвищують свою компетентність, аналізуючи та оцінюючи альтернативні варіанти розв'язання проблеми та прогножуючи наслідки кожного з них. У цьому їм допомагають робочі запитання, які формулює як викладач, так і самі студенти. Вміння поставити правильні запитання — запорука всебічної та об'єктивної оцінки можливих варіантів рішень.

Підвищити якість та інтенсивність освітнього процесу у вищій школі допомагає органічне поєднання інноваційних методик із класичними, традиційними, продумане і гармонійне комбінування різних методів щодо кожної дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети, призначення, специфіки.

ПОРТФОЛІО, ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ Й ФОРМУВАННЯ РЕЙТИНГУ СТУДЕНТА

Н.М. Корсікова

Поняття «освіта» у сучасному світі пов'язується з такими поняттями як «навчання», «виховання», «розвиток». Саме тому інноваційні технології в освіті не повинні бути односторонніми, спрямованими тільки на розвиток професійних здатностей студентів. Вони повинні бути спрямовані на формування особистості, націленої на успіх у будь-якій області своїх можливостей.

Відповідно, рейтингова система оцінювання знань, умінь і навичок студентів, яка сьогодні стала вже невід'ємною частиною навчального проце-

су, повинна не тільки являти собою інтегральну оцінку результатів навчальної й наукової діяльності студента, але й відображати його активність у найрізноманітніших її проявах: творчості, спортивно-масових, соціально-орієнтованих заходах, індивідуальні таланти й т.п.

Виникають питання: як це зробити і яким чином може бути використана така форма оцінки студента?

Почнемо з питання «як врахувати результати роботи студента, які можна оцінити кількісно (в оцінках, балах і т.п.) і ті показники, які можна описати тільки якісно?». Таким інструментом формування рейтингу студента може стати портфоліо.

Метод портфоліо (Performance Portfolio or Portfolioc Assessment) виник на Заході із проблемного навчання і визначається як сучасна освітня технологія, в основі якої використовується метод автентичного оцінювання результатів освітньої, професійної й творчої діяльності.

Автентичне оцінювання – це вид оцінювання, що застосовується, насамперед, у практико-орієнтованій діяльності, що й передбачає оцінювання сформованості вмінь і навичок особистості в умовах переміщення її в ситуацію, максимально наближену до вимог реального життя – повсякденного або професійного. Ідея використання портфоліо в сфері освіти виникла в Америці ще в середині 80-х років ХХ ст. Діапазон його застосування постійно розширюється, сьогодні його використовують на всіх рівнях освіти — від початкової до вищої школи.

Друге питання – «Кому і навіщо потрібно формувати портфоліо?»

У цивілізованих країнах вже навіть не обговорюється необхідність ведення портфоліо. У Великобританії, наприклад, особливий бум з приводу портфоліо був десь в 2005-2006 роках. Зараз, коли ця технологія реалізована в тому або іншому виді практично у всіх навчальних закладах всіх рівнів, порівнюється тільки ефективність різних ІТ-систем для ведення портфоліо, їх переваги й недоліки. У Західних країнах прийнятий навіть міжнародний варіант, у якому кожний підтверджений документ і сертифікат може «коштувати» певну кількість балів.

«Перехідний» варіант портфоліо зі школи у ВНЗ практикується в деяких ВНЗ США, Великобританії, а у Франції на національному рівні закріплений «щоденник компетенцій», який ідентичний формату портфоліо й служить доповненням до національних екзаменаційних тестів (аналог нашого ЗНО).

Вихідним принципом у даному методі є думка, що досягнення потрібно не оцінювати, а документувати. Основна мета формування портфоліо студентів – зібрати і висвітлити основні досягнення у процесі його навчання у ВНЗ; побачити картинку значимих результатів у цілому, забезпечити відстеження індивідуального прогресу студента в його професійній діяльності, продемонструвати його здатності практично застосувати набуті знання й уміння. Тобто портфоліо дозволяє враховувати результати, досягнуті студентом у різноманітних видах діяльності.

На відміну від традиційного оцінювання, портфоліо дає можливість вирішити наступні важливі завдання:

1. Простежити динаміку освітнього прогресу студента, досягнутого в процесі реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

2. Сформувати автентичну оцінку й самооцінку освітніх досягнень студента, яка може бути додатковою до традиційних форм оцінки (залік, тест, іспит). Наприклад, підсумковий документ портфоліо в американській профільній школі використовується як аналог атестата.

У яких випадках (при вирішенні яких проблем) вже сьогодні може бути використаний інструмент портфоліо у вітчизняній практиці?

По-перше, для сприяння в пошуках і просуванні на роботі й відкритті нових перспектив. У таких випадках потрібно зробити акцент на всіх своїх досягненнях і заслугах в інтелектуальній сфері.

По-друге, для розвитку наукової діяльності. Якщо в період навчання студент займається науковою діяльністю, і збирається вступати до магістратури, аспірантури, представляти свої розробки на конкурси, претендувати на одержання грантів і т.п., то йому обов'язково знадобиться портфоліо, яке повинне бути складене грамотно, лаконічно й чітко, з невеликим матеріалом, який буде відображати саме спрямованість наукової діяльності студента.

По-третє, ще в процесі навчання студент може претендувати на одержання різноманітних видів стипендій (іменні, президентські тощо). Це величезне заохочення для студента.

Використовувати портфоліо можна в наступних варіантах:

- документаційне портфоліо — портфель документованих індивідуальних досягнень. Тут передбачається можливість як якісної, так і кількісної оцінки матеріалів портфоліо. Документи або їх копії повинні бути поміщені в портфоліо. Портфоліо цього типу дає уявлення про результати, показує процес індивідуального розвитку професійної діяльності студента, але не описує його творчої активності, його творчого стилю, інтересів і т.п.

- портфоліо «робіт» являє собою зібрання різних творчих і проектних робіт студента, а також опис основних форм і напрямків його навчальної й творчої активності: участь у наукових конференціях, конкурсах, проходження курсів, різного роду практик, спортивних і художніх досягнень та ін. Портфоліо цього типу дає уявлення про навчальну й творчу активність студента, спрямованість його інтересів. Не залежно від варіанту, структура портфоліо може бути або заздалегіть структурованою (за рішенням ВНЗ), або студент може сам вирішувати, що він прагне покласти у свою папку або портфель.

На сьогодні вже діють спеціалізовані портали для створення й ведення електронного портфоліо (web-портфоліо). Для створення web-портфоліо можна використати відповідні ресурси:

1. <https://docs.google.com> - це безкоштовний онлайн-офіс, що включає в собі текстовий, табличний процесор і сервіс для створення презентацій, а також інтернет-сервіс зберігання файлів з функціями файлообміну, зберігання

інструкцій, пам'яток для організації роботи зі студентами, публікації, матеріали виступів на засіданнях, конференціях, семінарах тощо.

2. <http://blogger.com> – Інтернет-Ресурс, на якому можуть розташовуватися блоги користувачів. Призначений для створення веб-портфоліо, збирання матеріалів у єдиний Інтернет-Ресурс, розміщення веб-портфоліо в мережі Інтернет, організації зворотного зв'язку з відвідувачами.

3. <http://www.youtube.com/> – он-лайн сервіс для перегляду й розміщення відеоматеріалів та відеофрагментів.

Щодо структури веб-портфоліо, сьогодні з цієї проблеми одностайної думки немає, але на думку багатьох спеціалістів зміст веб-портфоліо студента включає в себе:

- титульну сторінку (профіль портфоліо – презентаційний, методичний), ПІБ студента, період створення (1-5 курс);

- зміст: біографія й супровідні документи студента (копії, атестату, (диплому) про освіту, сертифікати, нагороди студента за період навчання у ВНЗ, а також характеристики куратора, наукового керівника, керівника практики, деканату тощо);

- навчальна робота (електронні тести й результати тестування за модульно-рейтинговою системою, творчі проекти й презентації);

- наукова робота (курсові і дипломні роботи, виступи/презентації на наукових/практичних конференціях і семінарах (факультетських, вузівських, регіональних, міжнародних), участь і перемога у вузівських, республіканських і міжнародних конкурсах наукових робіт; публікації наукових робіт (тезисів, матеріалів, статей);

- суспільна, організаційна робота, творча, спортивна діяльність тощо;

- самооцінка власної діяльності.

Отже, портфоліо є ефективною формою автентичного оцінювання результатів процесу навчання, створених під час різних видів діяльності. Портфоліо, будучи формою повного й різнобічного висвітлення випускника, визначає перспективи його професійного росту і може використовуватися в якості додаткової інформації про студента при підведенні підсумків навчальної діяльності, призначенні підвищеної стипендії, здійсненні працевлаштування, видачі рекомендацій тощо.

Список літератури

1. Григорьева И. В. Путь к технологии поколения web 2.0: web-портфолио в медиа образовательном пространстве вуза [Електронний ресурс]// Magister Dixit: электронный научно-педагогический журнал Восточной Сибири: сетевой журнал/И.В.Григорьева.-2011.-No1.-URL: <http://md.islu.ru/sites/md.islu.ru>

2. Куку С.Ю. Електронні портфоліо і веб-портфоліо /С.Ю. Куку //Наукові записки Наукма; том 73: Комп'ютерні науки. - 2007. - С. 23-26.

3. Могилевкин Е.А. Карьерное портфолио студента вуза [Електронний ресурс]/Е.А.Могилевкин. <http://fut.ru/images/uploads/companies/msal/>
4. Портфолио в закордонній освітній практиці / [Новікова Т. Г., Пінська М. А., Прутченков А. С., Федотова Е. Е.] // Питання освіти. - 2004. - № 3. - С. 201-238.
5. Учитель И.Б. Формирование профессиональных компетенций будущего педагога профессионального обучения с помощью е-портфолио [Електронний ресурс]/ И.Б. Учитель // Теория и методика профессионального образования. – Режим доступа: http://tmpe.gb7.ru/mag_2_2011.htm

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

С.Л. Колесніченко, С.О. Поплавська, С.В. Кисельов

Викладацька діяльність - одна з найважливіших областей людської праці. Для успішного виконання її недостатньо навіть самого глибокого професійного знання предмета. Необхідні і професійні навички педагога. Педагогічна діяльність трактується як особистісна категорія, творчий процес і результат творчої діяльності. Тому дуже важлива організація підготовки викладача до професійної діяльності основою якою є вимоги до особистості самого викладача. Основна мета вищих навчальних закладів сумістити викладання професійних дисциплін з педагогічно-виховною працею, яка є обов'язковою при роботі зі студентами. Вона реалізується за допомогою діяльності викладачів у організації всього освітнього процесу, так, наприклад, професорсько-викладацький склад включений в проектування системи освіти, розробку освітніх професійних програм та стандартів. Вони повинні бути адаптовані, з одного боку, до потреб інформаційного суспільства, що інтенсивно розвивається з характерною для нього інноваційною діяльністю, а з іншого - до особистісних орієнтацій студентів. Це твердження узгоджується з тим, що зміни в суспільстві зумовили потребу в розвитку нових функцій освіти, до яких можна віднести розвиток самостійної особистості і виховання творчої індивідуальності. Новими стали і освітні цінності: самоорганізація, саморозвиток, самоосвіта, самореалізація.

Основними характеристиками викладачів вважають вміння в доступній формі викладати складні проблеми, своїм викладанням захопити кожного, направити активну діяльність на творчий пошук знань: уміння спостерігати, аналізувати факти і явища, що впливають на формування студента як особистості та фахівця. Сучасний студент повинен мати здатність перетворювати теоретичні знання у практичні, а викладач повинен згідно досягнення передового педагогічного досвіду стосовно до конкретних умов організації освітнього простору з урахуванням особливостей власного стилю діяльності допомогти в цьому студенту.